

„הרי הוא כאחיד“

מאת הרב אליהו כץ

„למערבא דכיפורי“. ובשנית: „במעלי יומא“ ועכשיו
הן ביחד ודו"ק.

וראיתי בספר „תולדות תנאים ואמוראים“ בערך
רמי בר חמא שמביא דברי הגמרא (במנחות כ"ט
ע"ב) איפוא שכתוב שרמי בר תמרי שאל לר'
זירא עיי"ש, ולדעת ספר הנ"ל זה אי אפשר, והיא
טעות סופר, כי קודם שנפטר רב יהודה שהיה אז
ר"ז בפומבדיתא, לא היה שואל לר"ז בפני רבו,
ואח"כ הלך ר"ז לא"י ולא שב עוד, לו היינו
מקבלים נוסחת הרא"ש שהבאנו לעיל באמת אין
שום תימה, שאפשר לומר שרמי בר תמרי שאל
את ר"ז ואין צורך לשבש את הנוסחאות.

אך האמת גורה את דרכה שברא"ש, ששתי
נוסחאות ישנן כאשר ביארנו ודו"ק היטב. נחזור
לענייננו חוץ מזה שאין הוכחה ברורה מהמעשה של
רמי בר תמרי למנהג להלקות בעיו"כ גם לא
מסתברת דעתו של הרה"ג הנ"ל במאמרו הנ"ל
שכותב: „בימי התנאים והאמוראים היה נהוג להביא
בעיו"כ לבתי הדין שבא"י ושכבבל את כל אלה
שהיו חייבים להלקות מכת מרדות“, כי בוודאי מי
שהיה מחויב מכת מרדות לא המתנינו ולא החמינו
הזמן ולא דחו עד עיו"כ, וכדי לעורר לתשובה
הבית דין מחויב בכל יום ויום.

ואולי אפשר לומר, שהמנהג הנ"ל מקורו כבר
במשנה (אך לא היה נהוג בזמן התנאים ואמוראים,
רק חכמי אשכנז הנהיגו אותו) מכות פ"ג ט"ו „כל
חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתן שנאמר —
ונקלה אחיך לעיניך — כשלקה הרי הוא אחיד“, לפי
זה רצו להפטר לפני יו"כ מחייבי כרת ע"י מלקות,
ועיין עוד בדברי הרמב"ם הלכות תשובה פ"א ה"ד:
„...עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה

בענין מלקות בעיו"כ כבר דשו רביים, ולאחרונה
ראיתי מאמרו של הגה"ג מו"ה מרדכי פוגלמן
שליט"א, ב„שבילין“ (מס' כ"ה—כ"ו) ורצה להוכיח
שמנהג זה כבר היה נהוג בזמן חכמי התלמוד,
ומביא רא' מחולין ק"י ע"א, מרמי בר תמרי שהוא
רמי בר דיקולי מפומבדיתא איקלע לסורא בעיו"כ,
ע"ש כל הסיפור שהביאו איש שרצו להלקותו.

והמעייין היטב בגמרא, יראה שאין משם שום
הוכחה, רק שרמי בר תמרי איקלע לסורא בערב
יו"כ, אך מי גילה סוד זה שגם כל הענין ש-
„אייתוה לקמיה דרב חסדא“, היה גם כן באותו
יום, אין מזה שום זכר, למרות שאין גם שום
הוכחה שלא היה באותו היום, מ"מ אפשר להקשות,
איך דגו בעיו"כ נגד הדין, ולהסיק מראי' זאת
מסקנות חדשות, וזה פשוט, ובפרט שלא מוזכר
בשום פוסק שעיו"כ דינו או מנהגו שונה משאר
ערבי שבתות ויו"ט לענין זה, ודו"ק.

אדרבה מכוח זה שלא דינו בערבי שבתות ויו"ט,
צריכים אנו לומר שהיה כבר אחר יו"כ כשהביאוהו
לפני רב חסדא, רק בערב יו"כ בא לסורא, ואסף
כל מה שעסקו באותו היום, כפי שכותב כבר
הרא"ש ביומא פ"ח ס' כ"ג ועיי"ש, ומה שכתוב
שם: „איקלע למערבא במעלי יומא דכיפורי“ וכו',
יפה העיר הרב הנ"ל שזה לא מסתבר, כי מוכח
שרמי בר תמרי הלך לסורא ולא למערבא לא"י.

ואולי אפשר לומר שברא"ש הנ"ל השתרבבו שתי
נוסחאות ביחד באחת היה כותב: „איקלע למקום
ערבא דכיפורי“ וכו' ואחרי זה קיצר וכתב רק
„לא"י (היינו למקום) ערבא דכיפורי“ ומזה יצא:

מלחמתה של תורה

המלקות לטבילה ושניהם קודם מנחה, עיין מג"א באו"ח סי' תר"ג, ובסידור ר' שבתי איתא שקודם תפלת מנחה היו מלקין אותו, ואח"כ היה טובל לקיים „באנו באש ובמים, ואם נלקח ראשי תיבות ממלקות וטבילה תהיינה בידינו שתי אותיות מ' ט' ביחד מ"ט לסמל שעל ידי מלקות וטבילה נצא ממ"ט שערי צומאה, ואתן ביחד עם תשובה נת-קרב אל מ"ט שערי טהרה, כן יזכנו השי"ת.

— תשובה ויום הכיפורים תולין ויסודין הבאין עליו גומרין לו את הכפרה... ובוה מובן שדוקא בעיו"כ הנהיגו להלקות כדי שבאם ח"ו יש עלינו חיוב כרת נעביר זה מעלינו ע"י תשובה ומלקות, ולא נהיה מן העבריניים.

ויש מנהגים שונים אודות מלקות אלו, אם קודם טבילה או אחריה, ידוע שהאר"י ז"ל הקדים